

Langerarseweg 161c te Ter Aar

Toetsing in het kader van de Flora- en faunawet

R de Beer

2009

Opdrachtgever
Gemeente Nieuwkoop

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Bovendijk 35-G
2295 RV Kwintsheul

Hazenkoog 35A
1822 BS Alkmaar

www.vandergoesengroot.nl

G&G-advies 2009

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	3
1.1	Aanleiding en doel van het onderzoek.....	3
1.2	Het plangebied.....	3
2	Methode.....	3
3	Resultaten.....	3
3.1	Beschrijving aanwezige biotopen.....	3
3.2	Beschermde soorten.....	4
3.2.1	Flora.....	4
3.2.2	Vissen.....	4
3.2.3	Amfibieën.....	4
3.2.4	Vogels.....	4
3.2.5	Zoogdieren.....	4
3.2.6	Overige fauna.....	4
4	Flora- en faunawet.....	4
4.1	Zorgplicht.....	4
4.2	Verbodsbepalingen.....	4
4.3	Vrijstellingen.....	5
4.4	Ontheffingsmogelijkheid.....	5
4.5	Procedure.....	5
5	Conclusies en aanbevelingen.....	6
6	Literatuur.....	6

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel van het onderzoek

Er bestaan plannen op het perceel gelegen aan de Langeraarweg 161c in het dorpje Ter Aar, gemeente Nieuwkoop, kleinschalig woningen en een bedrijfs-mogelijkheid te realiseren.

In opdracht van Gemeente Nieuwkoop heeft Ecologisch Onderzoeks- en Adviesbureau Van der Goes en Groot in het kader van de Flora- en faunawet een *quick scan* uitgevoerd naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde flora en fauna in het plangebied.

Het onderzoek heeft bestaan uit een veldbezoek.

1.2 Het plangebied

In Figuur 1 is de ligging van het onderzoeksgebied aangegeven. Het plangebied is gelegen pal aan de Langeraarplas en ligt verder geheel omgeven door de lintbebouwing met huizen en tuinen van Ter Aar.

2 Methode

Het plangebied is op 14 januari 2009 bezocht om enerzijds de aanwezige en aangrenzende biotopen te beschrijven en anderzijds eventuele incidentele waarnemingen te doen van beschermde flora en fauna (voor

zover waarneembaar). Op basis van de aangetroffen biotopen is per soortgroep een inschatting gemaakt van het mogelijk voorkomen van in ieder geval die beschermde soorten waarvoor, indien aanwezig, ont-heffing moet worden aangevraagd bij werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling.

3 Resultaten

3.1 Beschrijving aanwezige biotopen

Erven en verhardingen

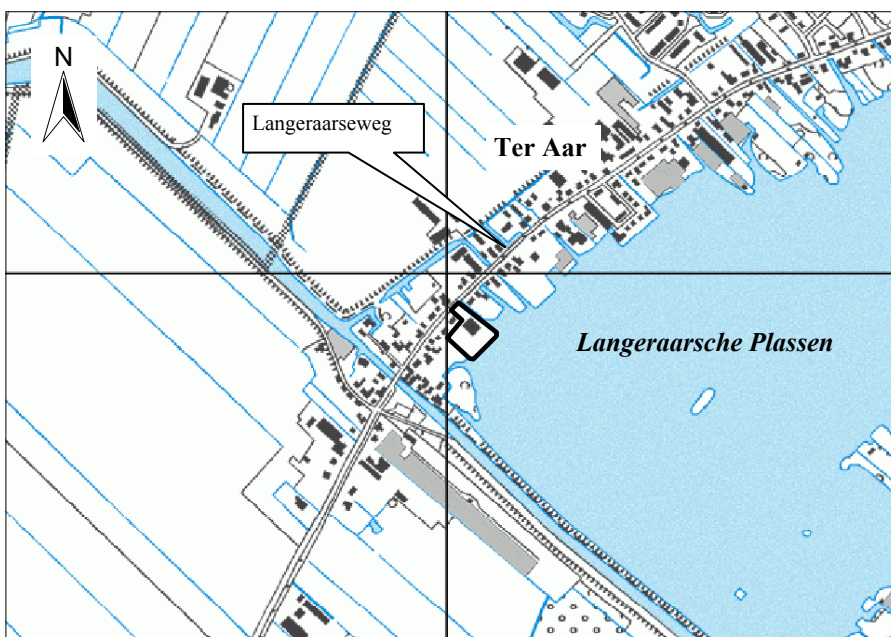
Aan de wegkant en langs de rand van de in het plangebied aanwezige loodsen ligt een met stoeptegels verhard terrein met enkele omgekeerde boten, houtstapels, een afgetakelde auto en een vervallen schuurtje. Tussen de stoeptegels groeien algemene straatonkruiden.

Wateren en oevers

Zoals genoemd grenst het terrein aan de Langeraarplas. Tussen het plangebied en huisnummer 161 ligt een uitloper van de plas richting de weg. Het vormt hier een ongeveer 5 meter brede sloot langs het terrein. Zowel de sloot als de oever van de plas is grotendeels afgezet met een kade van ongeveer 50 cm hoog. Langs de sloot ligt een lagere houten beschoeiing en een steiger met bootjes.

Bebouwing

Op het terrein staan een tweetal nog in gebruik zijnde opslagloodsen. Het gaat om enkelsteens gebouwen zonder opvallende holtes, rookkanalen of spouwmuren.

Figuur 1. Ligging van het plangebied

de loodsen hebben golfplaatdaken zonder opvallende holtes.

Overig

Tussen de loodsen en het water van de Langeraarische plassen ligt een vrij droog, zandig ruderaal terrein met opslag van hout, stenen en puin. Het terrein is deels begroeid met ruderaale vegetatie.

3.2 Beschermden soorten

3.2.1 Flora

Tijdens het veldbezoek werd geen beschermden flora waargenomen. Niet geheel is uit te sluiten dat op het ruderaale terrein achter de loodsen de Rietorchis voorkomt. Deze soort kan onverwacht op dergelijke terreinen opduiken en is beschermd onder het zwaardere regime van de Flora- en faunawet.

3.2.2 Vissen

In de Langeraarische plassen en de sloot langs het plangebied zou Bittervoorn kunnen voorkomen. Deze soort is zwaar beschermd. De oevers van het plangebied zijn niet geschikt voor deze soort.

3.2.3 Amfibieën

De wateren rond het plangebied zijn niet geschikt als voortplantingswater voor amfibieën vanwege de zeer open ligging en het voorkomen daardoor van vissen die een bedreiging vormen voor de larven. De hoge beschoeiingen en kades maken de wateren verder ongeschikt.

Het is niet uit te sluiten dat op het zandige ruderaale terrein met hout en puin enkele soorten amfibieën waaronder de Rugstreeppad geschikt landbiotoop vinden. Naast de zwaar beschermden Rugstreeppad kan hierbij worden gedacht aan de licht beschermden Kleine watersalamander en Gewone pad.

3.2.4 Vogels

Het gebied rond de bebouwing en de bebouwing zelf zijn grotendeels ongeschikt voor broedvogels. Toch is niet geheel uit te sluiten dat op het ruderaale terrein of onder de steiger bijvoorbeeld Wilde eend of Witte kwikstaart tot broeden komt. Vogels vallen onder het zwaardere beschermingsregime van de Flora- en faunawet. Men dient activiteiten waarbij nesten verstoord kunnen worden buiten het broedseizoen plaats te doen vinden, dus niet van 15 maart tot 15 juli.

3.2.5 Zoogdieren

In het onderzoeksgebied zouden sporadisch enkele algemene kleine zoogdieren kunnen voorkomen zoals Veldmuis of Huispitsmuis. Deze soorten zijn beschermd onder het lichte beschermingsregime en behoeven geen ontheffing.

De loodsen zijn ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen vanwege het ontbreken van geschikte invlieggaten en het ontbreken van spouwmuren.

De Langeraarische plassen zijn een belangrijk foerageergebied voor de Meervleermuis (HAARSMA, 2004). Deze soort jaagt vooral boven open water en is niet frequent te verwachten boven het plangebied. Vanwege de openheid rond de loodsen en het ontbreken van hoge begroeiing is de rest van het plangebied slecht geschikt als foerageergebied voor vleermuizen.

Vanwege het jagen van Meervleermuizen in de nabijheid van het te ontwikkelen gebied en het belang van dit jachtgebied moet het gebruik van sterke bouwlampen tijdens uit te voeren werkzaamheden zoveel mogelijk achterwege worden gelaten, Meervleermuizen zijn zeer gevoelig voor verstoring door licht.

3.2.6 Overige fauna

Het onderzoeksgebied is niet geschikt voor andere beschermden diersoorten, in verband met het ontbreken van geschikt biotoop.

4 Flora- en faunawet

4.1 Zorgplicht

Een belangrijke bepaling van de Flora- en faunawet is de zorgplicht in artikel 2. Hierin staat dat “dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora en fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.”

4.2 Verbodsbepalingen

De Flora- en faunawet bepaalt dat het verboden is planten, behorende tot een beschermden inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of

op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (art. 8).

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen, dan wel opzettelijk te verontrusten (artt. 9 en 10).

Verder is het verboden van beschermde diersoorten nesten, hopen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen of te verstoren (art. 11) en dit geldt ook voor eieren (art. 12).

Vogelnesten die buiten het broedseizoen in gebruik zijn vallen onder de definitie van vaste rust- of verblijfplaatsen en zijn daarom jaarrond beschermd.

4.3 Vrijstellingen

Bij Algemene Maatregel van Bestuur is de Mol vrijgesteld van de verboden van de artikelen 9 t/m 11 en daarnaast zijn Bosmuis, Veldmuis en Huisspitsmuis vrijgesteld in of op gebouwen of daarbij behorende erven¹.

In een ministeriële regeling zijn vervolgens nog andere algemene soorten aangewezen die alleen vrijgesteld zijn van de verboden van de artikelen 8 t/m 12, indien het gaat om werkzaamheden in het kader van natuurbeheer, van bestendig beheer of onderhoud, van bestendig gebruik of van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting². Voor deze soorten hoeft dan geen ontheffing te worden aangevraagd, maar de zorgplicht blijft onverminderd gelden. Dit wordt het “lichtste beschermingsregime” genoemd, geldend voor de z.g. “tabel 1”-soorten (zo genoemd naar de toelichting bij de bovengenoemde Regeling en ook gehanteerd in de LNV-brochure “Buiten aan het werk?”). Broedvogels vallen hier niet onder.

4.4 Ontheffingsmogelijkheid

De realisatie van activiteiten, zoals het aanleggen van woningbouw- of bedrijventerreinen, heeft veelal beschadiging of de vernieling tot gevolg van de voortplanting- en rustplaatsen van de in het gebied voorkomende beschermde soorten. In bepaalde gevallen moet dan ontheffing volgens artikel 75 van de Flora- en faunawet³ aangevraagd worden.

Als er andere beschermde soorten voorkomen dan de soorten die zijn vrijgesteld van de verboden, kan de

voorgenomen (bouw)activiteit alleen worden gerealiseerd als een ontheffing is verleend. De vraag of de ontheffing kan worden verleend zal worden beoordeeld door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, op basis van de twee andere beschermingsregimes⁴:

- ♣ Zwaar beschermingsregime, geldend voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn en voor apart aangewezen soorten in een vernieuwde “bijlage 1” van het Besluit vrijstellingen beschermde diersoorten. Zij vormen samen de “tabel 3”-soorten. Ook vogels vallen hieronder.
- ♣ Minder zwaar beschermingsregime, geldend voor de overige beschermde soorten (“tabel 2”), maar niet de eerdergenoemde algemene soorten (“tabel 1”).
- ♣ Indien men in het bezit is van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode hoeft bij werkzaamheden in het kader van natuurbeheer, van bestendig beheer of onderhoud en van bestendig gebruik voor deze tabel 2-soorten en ook voor vogels geen ontheffing aangevraagd te worden.

4.5 Procedure

Bij ruimtelijke ingrepen dient beoordeeld te worden in welke mate er sprake is van negatieve effecten van de voorgenomen werkzaamheden op aanwezige soorten. Dit hangt af van de fysieke uitvoering daarvan en de periode waarin dit wordt ondernomen.

Zijn er negatieve effecten op soorten van het zware of minder zware beschermingsregime, dan dient een “Aanvraag ontheffing, ingevolge Flora- en faunawet artikel 75, vierde lid of vijfde lid onderdeel c” te worden ingediend bij de Dienst Regelingen van het Ministerie van LNV. Deze aanvraag dient onder andere vergezeld te gaan van:

- ♣ het desbetreffende projectplan;
- ♣ een actuele inventarisatie naar het voorkomen van beschermde diersoorten in het plangebied;
- ♣ een beschrijving van de te verwachten schade voor de in de aanvraag vermelde soorten;
- ♣ een beschrijving hoe de schade aan de beschermde soorten tot een minimum kan worden beperkt;
- ♣ een beschrijving van voorgenomen mitigerende en/of compenserende maatregelen indien schade onvermijdelijk is;

Voor de eerdergenoemde “tabel 3-soorten” dient wegens een uitgebreide toets ook te worden vermeld:

- ♣ onderbouwing van de keuze voor de geplande locatie van de voorgenomen activiteit en onderzoek naar alternatieve locaties;

¹ Besluit vrijstelling beschermde diersoorten, Staatsblad 2000, 525, art. 16e

² Wijziging Regeling vrijstelling beschermde diersoorten Flora- en faunawet, Staatscourant 2 februari 2005, nr. 23

³ Besluit vrijstelling beschermde diersoorten, Staatsblad 2000, 525

⁴ wijziging in Besluit vrijstelling beschermde diersoorten in Staatsblad 2004, 501, vnl. artt. 16b en 16c

- ♣ de onderbouwing van het maatschappelijk belang van de voorgenomen activiteit;
- ♣ een toelichting op de afweging van de voorgenomen activiteit.

De ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan het criterium “doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort (populatie-niveau)”. Er dient rekening te worden gehouden met een doorlooptijd van 2 maanden.

5 Conclusies en aanbevelingen

- ♣ Het onderzoeksgebied is in potentie geschikt voor beschermde soorten uit de soortgroepen planten, vissen, amfibieën, vogels en (kleine) zoogdieren.
- ♣ Gezien het aanwezige biotoop, het oppervlak, de geografische ligging en informatie uit de vakliteratuur over populaties in de omgeving, zullen van de kleine zoogdieren alleen licht beschermde, algemene soorten aanwezig zijn.
- ♣ Voor de aangetroffen of verwachte licht beschermde, algemene soorten gelden de verbodsbepalingen niet als het gaat om werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Een ontheffing is dan niet nodig.
- ♣ In het plangebied kunnen broedvogels voorkomen. Als werkzaamheden worden gepland in het broedseizoen is een controle van het terrein op nesten, direct voorafgaand aan deze werkzaamheden een vereiste. Deze controle moet worden uitgevoerd door een deskundige. Als broedende vogels op het terrein worden aangetroffen dienen werkzaamheden tot na het broedseizoen te worden uitgesteld. Het broedseizoen loopt ruwweg van maart tot en met juli. Een ontheffing is voor broedvogels niet nodig als buiten deze periode wordt gewerkt.
- ♣ In het onderzoeksgebied kunnen beschermde vissen uit tabel 2 en 3 voorkomen. Alléén indien wateren gedempt worden, is onderzoek naar beschermde vissen noodzakelijk. Het gaat dan met name om Rivierdonderpad en Bittervoorn. Worden tijdens deze veldinventarisatie één of meerdere van deze soorten aangetroffen, dan dient een ontheffingsaanvraag te worden ingediend, waarin passende mitigerende en compenserende maatregelen worden beschreven.
- ♣ Vanwege de geschiktheid van het ruderaal terrein voor overwinterende Rugstreeppadden moeten werkzaamheden hier buiten de overwinteringsperiode van de Rugstreeppad worden gepland. De Rugstreeppad is globaal van augustus tot april te verwachten in het landbiotoop.
- ♣ Op het ruderaal terrein naast de loodsen zou Rietorchis kunnen voorkomen. Aanbevolen wordt

in de geschikte tijd het terrein te bezoeken en te controleren op het voorkomen van deze soort. Wordt tijdens de veldinventarisatie deze soort aangetroffen, dan dient een ontheffingsaanvraag te worden ingediend, waarin passende mitigerende en compenserende maatregelen worden beschreven.

- ♣ In verband met de belangrijke functie van de Langeraaarsche Plassen als foerageergebied voor de Meervleermuis moet het gebruik van felle (bouw) lampen tijdens de werkzaamheden achterwege worden gelaten. Als toch dergelijke lampen worden gebruikt dient ontheffing te worden aangevraagd.
- ♣ Op grond van de bevindingen in deze *quick scan* is vervolgonderzoek naar beschermde soorten noodzakelijk. Het betreft alleen het terrein tussen de loodsen en het water. Aangeraden wordt in Mei eenmaal het gebied te bezoeken en te checken op aanwezigheid van broedvogels en Rietorchis. Zijn deze niet aanwezig dan kan meteen met het verder bouwrijp maken van het terrein worden begonnen. Als Rietorchis aanwezig is dient een ontheffing te worden aangevraagd. Zijn broedvogels aanwezig dan dienen werkzaamheden waarbij deze kunnen worden verstoord, uitgesteld te worden tot juli. Als de werkzaamheden tussen loodsen en de plassen pas na augustus worden aangevangen dan dient het terrein van te voren ongeschikt te worden gemaakt voor overwinterende Rugstreeppadden, bijvoorbeeld door het plaatsen van paddenschermen en het verwijderen van puin e.d. Als wateren worden gedempt, dient onderzoek uitgevoerd te worden naar zwaar beschermde vissen.

Zorgplicht

Voor alle beschermde soorten (alle regimes) geldt de zorgplicht (zie §4.1). Teneinde de zorgplicht na te leven kan men voorafgaand aan de werkzaamheden de volgende praktische richtlijnen hanteren:

- ♣ Alle aanwezige vegetatie of bodemmateriaal (puin, houtstapels, e.d.) kan gefaseerd verwijderd worden. Dit geeft bodembewonende dieren de kans om in de nabijgelegen omgeving een ander leefgebied te benutten.

6 Literatuur

- BROEKHUIZEN, S., B. HOEKSTRA, V. VAN LAAR, C. SMEENK & J.B.M. THISSEN (RED.), 1992. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. 3e herziene druk. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- JANSSEN, J.A.M., J.H.J. SCHAMINÉE, 2004. *Europese Natuur in Nederland, Soorten van de habitatrichtlijn*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- HAARSMA, A.-J., 2004. *Meervleermuizen boven en rondom de Langeraaarsche plassen*. Rapport 2004.01 van de Vereniging van Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming (VZZ) in samenwerking

met het Natuurhistorisch Museum Leiden
(Naturalis) en de Universiteit Leiden

- KAPTEYN, K., 1995. *Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding*. Provincie Noord-Holland, Noordhollandse Zoogdierstudiegroep, Het Noordhollands Landschap, Haarlem.
- LIMPENS, H., K. MOSTERT & W. BONGERS (RED.), 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen: onderzoek naar verspreiding en ecologie*. Utrecht.
- MEIJDEN, R. VAN DER, 2005. *Heukels' Flora van Nederland*. 23^e druk. Wolters-Noordhoff, Groningen.
- NEDERLANDSE VERENIGING VOOR LIBELLENSTUDIE 2002. *De Nederlandse Libellen (Odonata)*. – *Nederlandse Fauna 4*. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.
- NIE, H.W. DE & G. VAN OMMERING, 1998. *Bedreigde en kwetsbare zoetwatervissen in Nederland. Toelichting op de Rode Lijst*. Rapport nr. 33, IKC Natuurbeheer, Wageningen.
- NIE, H.W. DE, 1997. *Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen*. 2^e herziene druk. Media Publishing Int. bv, Doetinchem.
- NÖLLERT, A, C. NÖLLERT, 2001. *Amfibieëngids van Europa*. TIRION Uitgevers bv, Baarn.
- PETERS, T.M.J., C. VAN ACHTERBERG, W.R.B. HEITMAN, W.F. KLEIN, V. LEFEBER, A.J. VAN LOON, A.A. MABELIS, H. NIEUWENHUIJSEN, M. REEMER, J. DE ROND, J. SMIT, H.H.W. VELTHUIS, 2004. *De wespen en mieren van Nederland (Hymenoptera: Aculeata)* – *Nederlandse Fauna 6*. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden, KNNV Uitgeverij, Utrecht & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- RUITENBEEK, W., C. SCHARRINGA & P.J. ZOMERDIJK, 1990. *Broedvogels van Noord-Holland*. Provincie Noord-Holland, Haarlem.
- SDU UITGEVERS, 2002-2007. *Flora- en faunawet, bewerkt en toegelicht door M.A. Huber, mr. drs. D. van der Meijden, J.A.M. van Spaandonk & mr. A.S. Vreugdenhil*. Koninklijke Vermande, Den Haag.
- SOVON VOGELONDERZOEK NEDERLAND, 2002. *Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000*. – *Nederlandse Fauna 5*. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- STUMPEL, TON, STRIJBOSCH, HENK. 2006. *Veldgids Amfibieën en reptielen*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

